EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 27.8.2021
COM(2021) 495 final

2021/0280 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees, mis on loodud ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise kaubandus- ja koostöölepinguga, seoses ELi-Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu (Prüm) artikli 540 lõikes 3 osutatud tähtaja pikendamisega, mille jooksul võib Ühendkuningriigiga vahetada DNA-profiile ja sõrmejälgi

SELETUSKIRI

1. KAVANDATAV REGULEERIMISESE

Käesolev ettepanek käsitleb otsust, millega määratakse kindlaks Euroopa Liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees võetav seisukoht seoses ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikega 3 (edaspidi „kaubandus- ja koostööleping“).

Kaubandus- ja koostööleping sisaldab võimalust vastastikuseks koostööks ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Ühendkuningriigi pädevate õiguskaitseasutuste vahel DNA-profiilide, sõrmejäljeandmete ja sõidukite registreerimisandmete automatiseeritud võrdlemise alal. Selleks et Ühendkuningriik saaks neid võimalusi kasutada, peab ta esmalt võtma vajalikud rakendusmeetmed ja läbima hindamise.

Ühendkuningriik ja liikmesriigid tegid koostööd DNA-profiilide ja sõrmejälgede automatiseeritud võrdlemisel ning kokkulangevuse korral isikuandmete esitamisel juba enne kaubandus- ja koostöölepingut. Et vältida lünki käimasolevas koostöös, on kaubandus- ja koostöölepingus sätestatud, et kuni 30. septembrini 2021 võivad liikmesriigid esitada Ühendkuningriigile selliseid andmeid veel enne kaubandus- ja koostöölepingus nõutud hindamiste tulemuste selgumist. Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee võib seda vaheperioodi pikendada ühel korral kuni üheksa kuu võrra, st kuni 30. juunini 2022.

2. ETTEPANEKU TAUST

2.1. ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostööleping

Kaubandus- ja koostööleping loob aluse ELi ja Ühendkuningriigi laiaulatuslikele suhetele alas, kus valitseb heaolu ja heanaaberlikkus ja mida iseloomustavad tihedad ja rahumeelsed suhted, mis põhinevad koostööl poolte sõltumatust ja suveräänsust austades. Kaubandus- ja koostööleping jõustus 1. mail 2021 ja sellega loodi muu hulgas õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee.

2.2. Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee

Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee on loodud selleks, et tegelda küsimustega, mida käsitletakse kaubandus- ja koostöölepingu kolmandas osas „Õiguskaitse ja õigusalane koostöö kriminaalasjades“. Kaubandus- ja koostöölepinguga on asutatud mitu erikomiteed.

Erikomiteedel on oma pädevusvaldkonnaga seotud küsimustes muu hulgas õigus teha järelevalvet kaubandus- ja koostöölepingu rakendamise üle ja vaadata see läbi ning tagada lepingu nõuetekohane toimimine, abistada üldist partnerlusnõukogu tema ülesannete täitmisel ning võtta vastu otsuseid, sealhulgas muudatuste kohta, ja soovitusi kõikides küsimustes, mille puhul see on kõnealuse lepingu või selle lisalepingutega nii ette nähtud.

2.3. Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee kavandatav akt

Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 3 on sätestatud, et õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee võib pikendada tähtaega, mille jooksul liikmesriigid võivad jätkata artiklites 530, 531 ja 534 osutatud andmete võrdlemist ning kokkulangevuse korral esitada täiendavaid kättesaadavaid isikuandmeid vastavalt siseriiklikule õigusele, sealhulgas õigusabi reeglitele, nagu on osutatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 536. See tähtaeg lõpeb 30. septembril 2021, välja arvatud juhul, kui õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee otsustab seda pikendada maksimaalselt üheksa kuu võrra.

Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee otsus eespool nimetatud tähtaega pikendada võib olla mis tahes vormis. Kaaseesistujate otsused tehakse vastastikusel kokkuleppel (vt kaubandus- ja koostöölepingu 1. lisa artikli 1 lõige 2). Otsuse võib teha igal ajal, aga selleks et vältida koostöö ajutist katkemist, tuleks see teha enne 1. oktoobrit 2021.

3. LIIDU NIMEL VÕETAV SEISUKOHT

3.1. Taust

Kaubandus- ja koostööleping sisaldab võimalust vastastikuseks koostööks ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Ühendkuningriigi pädevate õiguskaitseasutuste vahel DNA-profiilide, sõrmejäljeandmete ja sõidukite registreerimisandmete automatiseeritud võrdlemise alal. Selleks et Ühendkuningriik saaks neid võimalusi kasutada, peab ta esmalt võtma vajalikud rakendusmeetmed ja läbima hindamise.

Hindamiskülastuse ja vajaduse korral katselise kasutamise tulemusena koostatud üldhindamisaruande alusel määrab liit ühe või mitu kuupäeva, millest alates liikmesriigid võivad selliseid andmeid Ühendkuningriigile esitada.

Kaubandus- ja koostöölepingu kohaselt peab Ühendkuningriik läbima hindamise ka DNA- ja sõrmejäljeandmete automatiseeritud edastamise alal, mille jaoks on ühendused Ühendkuningriigiga loodud juba liidu Prümi raamistiku[1] alusel.

Hindamiskülastuse ja vajaduse korral katselise kasutamise tulemusena koostatud üldhindamisaruande alusel määrab liit kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõike 2 kohaselt ühe või mitu kuupäeva, millest alates liikmesriigid võivad selliseid andmeid kaubandus- ja koostöölepingu alusel Ühendkuningriigile esitada.

Et vältida käimasoleva DNA- ja sõrmejäljeandmete alase koostöö ajutist katkemist, on kaubandus- ja koostöölepingus sätestatud, et kuni 30. septembrini 2021 võivad liikmesriigid esitada Ühendkuningriigile selliseid andmeid veel enne nende hindamiste tulemuste selgumist ning kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 2 osutatud otsust. Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee võib seda vaheperioodi pikendada ühel korral kuni üheksa kuu võrra, st kuni 30. juunini 2022.

3.2. Vajadus nõukogu otsuse järele

Ühendkuningriigi hindamine kaubandus- ja koostöölepingu alusel on alles väga varases etapis. Liidu Prümi raamistiku alusel toimunud varasemad hindamismenetlused võtsid aega vähemalt kuus kuud. Seejärel on vaja lisaaega, et nõukogul oleks võimalik hindamisaruannet menetleda ja ametlikult otsustada, et selliseid andmeid võib vahetada. Seetõttu on väga ebatõenäoline, et see protsess viidaks lõpule septembriks 2021. See tähendab, et on olemas märkimisväärne risk, et alates 1. oktoobrist 2021 katkeb DNA- ja sõrmejäljeandmete alane koostöö ajutiselt. See põhjustaks liidu sisejulgeoleku jaoks konkreetseid riske. Kuna õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee saab seda vaheperioodi pikendada ainult üks kord, tehakse ettepanek pikendada seda maksimaalse aja ehk üheksa kuu võrra, st kuni 30. juunini 2022.

Samal ajal tuleb arvesse võtta, et liit on Ühendkuningriiki Prümi raamistiku alusel DNA-profiilide ja sõrmejäljeandmete vahetamise valdkonnas juba hinnanud. Nendest hindamistest saadik ei ole komisjonile teada ühtki Ühendkuningriigi võetud õigus- või regulatiivmeedet,

[1] Nõukogu otsus 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 1), ning nõukogu otsus 2008/616/JSK, millega rakendatakse otsust 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 12).

mis mõjutaks kaubandus- ja koostöölepingu alusel käimas oleva hindamise tulemusi. Teisisõnu eeldab komisjon esmapilgul, et Ühendkuningriik kohaldab endiselt samu menetlusi ja tingimusi, nagu ta tegi juba siis, kui teda hinnati liidu Prümi raamistiku alusel 2018. aastal (DNA-profiilide alal) ja 2019. aastal (sõrmejäljeandmete alal).

Sellistel asjaoludel on sobiv määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees seoses selle tähtaja võimaliku pikendamisega kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõike 3 alusel, mille jooksul liikmesriigid võivad jätkata artiklites 530, 531 ja 534 osutatud andmete vahetamist Ühendkuningriigiga ning kokkulangevuse korral esitada täiendavaid kättesaadavaid isikuandmeid vastavalt siseriiklikule õigusele, sealhulgas õigusabi reeglitele, nagu on osutatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 536.

4. ÕIGUSLIK ALUS

4.1. Menetlusõiguslik alus

4.1.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9 käsitleb otsuseid, millega „*kehtestatakse lepingus sätestatud organis liidu nimel võetavad seisukohad, kui asjaomasel organil tuleb vastu võtta õigusliku toimega akte, välja arvatud õigusaktid, millega täiendatakse või muudetakse lepingu institutsioonilist raamistikku*.“

Mõiste „*õigusliku toimega aktid*“ alla kuuluvad aktid, millel on õiguslik toime kõnealuse organi suhtes kehtiva rahvusvahelise õiguse normide alusel. Siia hulka kuuluvad ka sellised õigusinstrumendid, mis ei ole rahvusvahelise õiguse kohaselt siduvad, aga mis „*võivad mõjutada otsustavalt liidu seadusandja vastu võetud õigusaktide sisu*“[2].

4.1.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee on lepinguga – nimelt kaubandus- ja koostöölepinguga – loodud organ.

Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 3 on sätestatud, et õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitee võib pikendada tähtaega, mille jooksul liikmesriigid võivad jätkata artiklites 530, 531 ja 534 osutatud andmete vahetamist Ühendkuningriigiga ning kokkulangevuse korral esitada täiendavaid kättesaadavaid isikuandmeid, nagu on osutatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 536. Seetõttu kuulub liidu seisukoha kindlaksmääramine sellise otsuse suhtes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohaldamisalasse.

Pikendamise õiguslikud tagajärjed langevad täielikult liidule, kes on kaubandus- ja koostöölepingu pool. See tähendab, et ELi toimimise lepingu artikli 3 lõike 2 kohaselt on liidul selles küsimuses ainupädevus.

Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 3 osutatud tähtaja pikendamise otsus ei tähenda, et kaubandus- ja koostöölepingu raamistikku tuleks täiendada või muuta.

Seega on esildatud otsuse menetlusõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 218 lõige 9.

[2] Euroopa Kohtu 7. oktoobri 2014. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa *vs.* nõukogu, C-399/12, ECLI:EU:C:2014:2258, punktid 61–64.

4.2. Materiaalõiguslik alus

4.2.1. Põhimõtted

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõiguslik alus sõltub eelkõige selle kavandatava akti eesmärgist ja sisust, mida liidu nimel võetav seisukoht puudutab. Kui kavandatava aktiga taotletakse kahte eesmärki või reguleeritakse kahte valdkonda ning üht neist võib pidada peamiseks või ülekaalukaks, samas kui teine on kõrvalise tähtsusega, peab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohasel otsusel olema üksainus materiaalõiguslik alus, st peamise või ülekaaluka eesmärgi või valdkonna tõttu nõutav õiguslik alus.

Kui kavandatava aktiga taotletakse mitut eesmärki või reguleeritakse mitut valdkonda, mis on üksteisega lahutamatult seotud ning millest ükski ei ole võrreldes teistega kõrvalise tähtsusega, tuleb erandina nimetada ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohase otsuse materiaalõigusliku alusena mitu vastavat õiguslikku alust.

4.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 3 osutatud tähtaja pikendamisega taotletakse eesmärke politseikoostöö valdkonnas ja reguleeritakse seda valdkonda.

Seepärast on esildatud otsuse materiaalõiguslik alus ELi toimimise lepingu artikli 87 lõige 2.

4.3. Kokkuvõte

Esildatud otsuse õiguslik alus peaks olema ELi toimimise lepingu artikli 87 lõige 2 koostoimes ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 9.

2021/0280 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU OTSUS

seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees, mis on loodud ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vahelise kaubandus- ja koostöölepinguga, seoses ELi-Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu (Prüm) artikli 540 lõikes 3 osutatud tähtaja pikendamisega, mille jooksul võib Ühendkuningriigiga vahetada DNA-profiile ja sõrmejälgi

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 87 lõike 2 punkti a koostoimes artikli 218 lõikega 9,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) Ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi vaheline kaubandus- ja koostööleping (edaspidi „kaubandus- ja koostööleping“)[3] näeb ette vastastikuse koostöö ühelt poolt liikmesriikide ja teiselt poolt Ühendkuningriigi pädevate õiguskaitseasutuste vahel DNA-profiilide, sõrmejäljeandmete ja sõidukite registreerimisandmete automatiseeritud võrdlemise alal. Sellise koostöö eeltingimusena peab Ühendkuningriik kõigepealt võtma vajalikud rakendusmeetmed ja läbima liidupoolse hindamise.

(2) Hindamiskülastuse ja vajaduse korral katselise kasutamise tulemusena koostatud üldhindamisaruande peab liit määrama ühe või mitu kuupäeva, millest alates võivad liikmesriigid selliseid andmeid kaubandus- ja koostöölepingu alusel Ühendkuningriigile esitada.

(3) Ühtlasi peab Ühendkuningriik läbima hindamise DNA- ja sõrmejäljeandmete otsimise ja võrdlemise alal, mille jaoks on ühendused Ühendkuningriigiga loodud juba liidu Prümi raamistiku[4] alusel.

(4) Hindamiskülastuse ja vajaduse korral katselise kasutamise tulemusena koostatud üldhindamisaruande alusel määrab liit kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõike 2 kohaselt ühe või mitu kuupäeva, millest alates liikmesriigid võivad selliseid andmeid Ühendkuningriigile esitada.

(5) Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 artiklis 3 on sätestatud, et selleks et vältida käimasoleva DNA-profiilide ja sõrmejäljeandmete alase koostöö ajutist katkemist, võivad liikmesriigid kuni 30. septembrini 2021 esitada selliseid andmeid

[3] ELT L 149, 30.4.2021, lk 10–2539.

[4] Nõukogu otsus 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 1), ning nõukogu otsus 2008/616/JSK, millega rakendatakse otsust 2008/615/JSK piiriülese koostöö tõhustamise kohta, eelkõige seoses terrorismi- ja piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega (ELT L 210, 6.8.2008, lk 12).

Ühendkuningriigile veel enne kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikes 2 osutatud hindamise tulemuste selgumist ja otsuse vastuvõtmist.

(6) Kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõikega 3 antakse õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomiteele õigus pikendada seda tähtaega üks kord maksimaalselt üheksa kuu võrra, st kuni 30. juunini 2022.

(7) Põhjendustes 3–6 osutatud menetlus ei jõua 30. septembriks 2021 tõenäoliselt veel lõpule. Seega on olemas märkimisväärne risk, et alates 1. oktoobrist 2021 katkeb DNA-profiilide ja sõrmejäljeandmete alane koostöö ajutiselt. See põhjustaks liidu sisejulgeoleku jaoks konkreetseid riske.

(8) Samal ajal on liit Ühendkuningriiki liidu Prümi raamistiku alusel DNA-profiilide ja sõrmejäljeandmete vahetamise valdkonnas juba hinnanud – sellal, kui Ühendkuningriik oli veel liikmesriik. Nendest hindamistest saadik ei ole liidule teada ühtki Ühendkuningriigi võetud õigus- või regulatiivmeedet, mis mõjutaks kaubandus- ja koostöölepingu alusel käimas oleva hindamise tulemusi.

(9) Sellistel asjaoludel on sobiv määrata kindlaks seisukoht, mis võetakse liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees selle kohta, et liit nõustub, et tähtaega, mille jooksul liikmesriigid võivad jätkata artiklites 530, 531 ja 534 osutatud andmete vahetamist ning kokkulangevuse korral esitada täiendavaid kättesaadavaid isikuandmeid, nagu on osutatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 536, pikendatakse kuni 30. juunini 2022,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Seisukoht, mis võetakse liidu nimel õiguskaitse ja õigusalase koostöö erikomitees kaubandus- ja koostöölepingu artikli 540 lõike 3 alusel, on, et liit nõustub, et tähtaega, mille jooksul liikmesriigid võivad jätkata artiklites 530, 531 ja 534 osutatud isikuandmete vahetamist Ühendkuningriigiga ning kokkulangevuse korral esitada täiendavaid kättesaadavaid isikuandmeid, nagu on osutatud kaubandus- ja koostöölepingu artiklis 536, pikendatakse kuni 30. juunini 2022.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja